МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Факультет педагогічної та соціальної освіти

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної

роботи_____ О. А. Кузнецова

27 серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 23 Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

Освітньо-професійна програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка»

2020 – 2021 навчальний рік

Розробник: Султанова Н.В., професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, доктор педагогічних наук_____
(Султанова Н.В.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ (Рогальська-Яблонська І.П.)

«27» серпня 2020 р.

Анотація

Програму розроблено відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти № 557 від 24.04.2019 р. Впровадження курсу у навчальний план підготовки майбутніх фахівців у галузі соціальної роботи передбачає формування у студентів систематизованих наукових уявлень про сутність, основні завдання, напрями соціально-педагогічної роботи з дітьми, які мають особливі потреби, в дошкільних та загальноосвітніх закладах з інклюзивною формою навчання; вивчення особливостей організації, нормативно-правового забезпечення, проблем і перспектив проектування інклюзивного освітнього середовища для цих дітей; формування загальнокультурних та професійних компетенцій майбутніх соціальних працівників, необхідних для ефективної діяльності в якості організаторів та виконавців програм інклюзивного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку; здійснення особистісно-мотиваційної, когнітивної та практичної підготовки майбутніх бакалаврів з соціальної роботи до реалізації інклюзивної моделі освіти на різних рівнях системи надання освітніх послуг.

Ключові слова: інклюзія, інтеграція, діти з особливими потребами, інклюзивне освітнє середовище, адаптації, модифікації, корекція розвитку, індивідуальний навчальний план.

Annotation

The program is developed in accordance with the standard of higher education in specialty 231 "Social Work" for the first (bachelor's) level of higher education № 557 from 24.04.2019, main tasks, directions of social and pedagogical work with children with special needs in preschool and general educational institutions with inclusive form of education; study of features of the organization, normative-legal maintenance, problems and prospects of designing of the inclusive educational environment for these children; formation of general cultural and professional competencies of future social workers, necessary for effective activity as organizers and executors of programs of inclusive education of children with mental and physical disabilities; implementation of personal-motivational, cognitive and practical training of future bachelors in social work to implement an inclusive model of education at different levels of the system of educational services.

Key words: inclusion, integration, children with special needs, inclusive educational environment, adaptations, modifications, development correction, individual curriculum.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, освітній ступінь</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>Денна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 7</td><td>Галузь знань
23 Соціальна робота</td><td rowspan="2">Варіативна</td></tr>
<tr><td>Спеціальність
231 Соціальна робота</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Індивідуальне науково-дослідницьке завдання: творчий проект («Зміст, форми і методи соціальної роботи з неблагополучними сім’ями»)</td><td rowspan="4">Спеціальність:
Соціальна робота</td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>4-й</td></tr>
<tr><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 210</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Тижневих годин для денної форми навчання – 6
аудиторних – 4
самостійної роботи студента – 4</td><td rowspan="5">Ступінь:
бакалавра</td><td>Лекції</td></tr>
<tr><td>32 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>32 год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>http://moodle.mdu.edu.ua/my/</td><td>146 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
</table>

Мова викладання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання: 64 год. – аудиторні заняття, 146 год. – самостійна робота (до 30/70%).

Скорочена форма навчання

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, освітній ступінь</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>Заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 6</td><td>Галузь знань
23 Соціальна робота</td><td rowspan="2">Варіативна</td></tr>
<tr><td>Спеціальність
231 Соціальна робота</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Індивідуальне науково-дослідницьке завдання: творчий проект («Зміст, форми і методи соціальної роботи з неблагополучними сім’ями»)</td><td rowspan="4">Спеціальність:
Соціальна робота</td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 180</td><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="6">http://moodle.mdu.edu.ua/my/</td><td rowspan="6">Ступінь:
бакалавра</td><td>Лекції</td></tr>
<tr><td>10 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>14 год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>156 год.</td></tr>
<tr><td>Вид контролю: залік</td></tr>
</table>

Мова викладання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для скороченої форми навчання: 24 год. – аудиторні заняття, 156 год. – самостійна робота (до 30/70%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу: формування систематизованих наукових уявлень про сутність, основні завдання, напрями соціально-педагогічної роботи з дітьми, які мають особливі потреби, в дошкільних та загальноосвітніх закладах з інклюзивною формою навчання; вивчення особливостей організації, нормативно-правового забезпечення, проблем і перспектив проектування інклюзивного освітнього середовища для цих дітей; формування загальнокультурних та професійних компетенцій майбутніх соціальних працівників, необхідних для ефективної діяльності в якості організаторів та виконавців програм інклюзивного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку; здійснення особистісно-мотиваційної, когнітивної та практичної підготовки майбутніх бакалаврів з соціальної роботи до реалізації інклюзивної моделі освіти на різних рівнях системи надання освітніх послуг.

Завдання курсу:

– сформувати професійний світогляд і наукові уявлення про сутність інклюзивної освіти на основі аналізу провідних концептуально-методологічних підходів до визначення поняття «інклюзивна освіта»;

– сформувати уявлення про загальні тенденції розвитку інклюзивної освіти у світі та в Україні;

– сформувати практичні навички і уміння визначати зміст, методи і оптимальні структурно-організаційні форми здійснення професійної діяльності соціальних педагогів у навчальних закладах з інклюзивною формою навчання;

– виробити навички командної роботи при навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами;

– забезпечити досконале володіння стратегіями взаємодії з батьками дітей з порушеннями психофізичного розвитку;

– виробити усвідомлення необхідності зростання педагогічної майстерності у галузі соціального супроводу осіб з особливими потребами в освіті.

Передумови для вивчення дисципліни: успішне засвоєння навчальних дисциплін «Педагогіка», «Соціальна педагогіка», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Теорія та технології соціальної роботи», «Соціальна профілактика», «Філософія освіти».

Навчальна дисципліна складається з 7 кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв’язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

ПРН 7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв’язання професійних завдань.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв’язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

ПРН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з’ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв’язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими *компетентностями*:

І. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ІІ. Фахові:

ФК 1. Знання і розуміння сутності, роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК 3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

ФК 10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

2.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти

Тема 3. Індивідуальний навчальний план

Тема 4. Робота з батьками з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання

Тема 5. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі

Тема 6. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання

Тема 7. Адаптації та модифікації в освітньому процесі закладу з інклюзивною моделлю навчання

Тема 8. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів

Тема 9. Взаємозв'язок відхилень у функціонуванні психічних процесів та особистісному розвитку дитини

Тема 10. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі з дітьми за окремими нозологіями

Тема 11. Інклюзія як механізм реалізації концептуальних засад нової української школи

Тема 12. Зарубіжний досвід імплементації стратегії інклюзивного навчання

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Методологічні, теоретичні та законадавчо-нормативні засади інклюзивної освіти

Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти

Кредит 2. Практико-орієнтовані складові інклюзивного навчання

Тема 3. Індивідуальний навчальний план

Тема 4. Робота з батьками з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання

Кредит 3. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання

Тема 5. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі

Тема 6. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання

Кредит 4. Загальні принципи забезпечення корекційно-розвивального процесів

Тема 7. Адаптації та модифікації в освітньому процесі закладу з інклюзивною моделлю навчання

Тема 8. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів

Кредит 5. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі школи з дітьми за окремими нозологіями

Тема 9. Взаємозв'язок відхилень у функціонуванні психічних процесів та особистісному розвитку дитини

Тема 10. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі з дітьми за окремими нозологіями

Кредит 6. Практичні засади реалізації моделі інклюзивного навчання в умовах нової української школи

Тема 11. Інклюзія як механізм реалізації концептуальних засад нової української школи

Кредит 7. Стратегії імлемантації інклюзивного досвіду навчання в країнах Європейського Союзу

Тема 12. Зарубіжний досвід імплементації стратегії інклюзивного навчання

3. Структура навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Методологічні, теоретичні та законадавчо-нормативні засади інклюзивної освіти						
Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи	15	2	2			11
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти	15	2	2			11
Усього:	**30**	**4**	**4**			**22**
Кредит 2. Практико-орієнтовані складові інклюзивного навчання						
Тема 3. Індивідуальний навчальний план	15	2	2			11
Тема 4. Робота з батьками з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання	15	2	2			11

Усього:	30	4	4			22
Кредит 3. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання						
Тема 5. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі	15	2	2			11
Тема 6. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	15	2	2			11
Усього:	**30**	**4**	**4**			**22**
Кредит 4. Загальні принципи забезпечення корекційно-розвивального процесів						
Тема 7. Адаптації та модифікації в освітньому процесі закладу з інклюзивною моделлю навчання	15	2	2			11
Тема 8. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів	15	2	2			11
Усього:	30	4	4			22
Кредит 5. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі школи з дітьми за окремими нозологіями						
Тема 9. Взаємозв'язок відхилень у функціонуванні психічних процесів та особистісному розвитку дитини	15	2	2			11
Тема 10. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі з дітьми за окремими нозологіями	15	2	2			11
Усього:	**30**	**4**	**4**			**22**
Кредит 6. Практичні засади реалізації моделі інклюзивного навчання в умовах нової української школи						
Тема 11. Інклюзія як механізм реалізації концептуальних засад нової української школи	30	6	6			18
Усього:	**30**	**6**	**6**			**18**
Кредит 7. Стратегії імлемантації інклюзивного досвіду навчання в країнах Європейського Союзу						
Тема 12. Зарубіжний досвід імплементації стратегії інклюзивного навчання	30	6	6			18
Усього:	**30**	6	6			18
Усього годин	**210**	**32**	**32**			**146**

Скорочена форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Методологічні, теоретичні та законадавчо-нормативні засади інклюзивної освіти						

Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи	15	2	2			11
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти	15		2			13
Усього:	**30**	**2**	**4**			**24**
Кредит 2. Практико-орієнтовані складові інклюзивного навчання						
Тема 3. Індивідуальний навчальний план	15		2			13
Тема 4. Робота з батьками з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання	15	2				13
Усього:	**30**	**2**	**2**			**26**
Кредит 3. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання						
Тема 5. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі	15	2				13
Тема 6. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	15		2			13
Усього:	**30**	**2**	**2**			**26**
Кредит 4. Загальні принципи забезпечення корекційно-розвивального процесів						
Тема 7. Адаптації та модифікації в освітньому процесі закладу з інклюзивною моделлю навчання	15	2				13
Тема 8. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів	15		2			13
Усього:	**30**	**2**	**2**			**26**
Кредит 5. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі школи з дітьми за окремими нозологіями						
Тема 9. Взаємозв'язок відхилень у функціонуванні психічних процесів та особистісному розвитку дитини	15					15
Тема 10. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі з дітьми за окремими нозологіями	15		2			13
Усього:	**30**	**0**	**2**			**28**
Кредит 6. Практичні засади реалізації моделі інклюзивного навчання в умовах нової української школи						

Тема 11. Інклюзія як механізм реалізації концептуальних засад нової української школи	30	2	2			26
Усього:	**30**	**2**	**2**			**26**
Усього годин	**180**	**10**	**14**			**156**

4. Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Методологічні, теоретичні та законадавчо- нормативні засади інклюзивної освіти		
1	**Тема 1.** Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи	2
2	**Тема 2.** Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти	2
Кредит 2. Практико-орієнтовані складові інклюзивного навчання		
3	**Тема 3.** Індивідуальний навчальний план	2
4	**Тема 4.** Робота з батьками з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання	2
Кредит 3. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання		
5	**Тема 5.** Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі	2
6	**Тема 6.** Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	2
Кредит 4. Загальні принципи забезпечення корекційно-розвивального процесів		
7	**Тема 7.** Адаптації та модифікації в освітньому процесі закладу з інклюзивною моделлю навчання	2
8	**Тема 8.** Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів	2
Кредит 5. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі школи з дітьми за окремими нозологіями		
9	**Тема 9.** Взаємозв'язок відхилень у функціонуванні психічних процесів та особистісному розвитку дитини	2
10	**Тема 10.** Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі з дітьми за окремими нозологіями	2
Кредит 6. Практичні засади реалізації моделі інклюзивного навчання в умовах нової української школи		
11	**Тема 11.** Інклюзія як механізм реалізації концептуальних засад нової української школи	6
Кредит 7. Стратегії імлемантації інклюзивного досвіду навчання в країнах Європейського Союзу		
12	**Тема 12**. Зарубіжний досвід імплементації стратегії інклюзивного навчання	6
	Разом:	**32**

Скорочена форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Методологічні, теоретичні та законадавчо- нормативні засади інклюзивної освіти		
1	**Тема 1.** Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи	2

2	**Тема 2.** Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти	
Кредит 2. Практико-орієнтовані складові інклюзивного навчання		
3	**Тема 3.** Індивідуальний навчальний план	
4	**Тема 4.** Робота з батьками з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання	2
Кредит 3. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання		
5	**Тема 5.** Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі	2
6	**Тема 6.** Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	
Кредит 4. Загальні принципи забезпечення корекційно-розвивального процесів		
7	**Тема 7.** Адаптації та модифікації в освітньому процесі закладу з інклюзивною моделлю навчання	2
8	**Тема 8.** Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів	
Кредит 5. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі школи з дітьми за окремими нозологіями		
9	**Тема 9.** Взаємозв'язок відхилень у функціонуванні психічних процесів та особистісному розвитку дитини	
10	**Тема 10.** Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі з дітьми за окремими нозологіями	
Кредит 6. Практичні засади реалізації моделі інклюзивного навчання в умовах нової української школи		
11	**Тема 11.** Інклюзія як механізм реалізації концептуальних засад нової української школи	2
	Разом:	**10**

5.Теми практичних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Методологічні, теоретичні та законадавчо- нормативні засади інклюзивної освіти		
1	**Тема 1.** Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи	2
2	**Тема 2.** Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти	2
Кредит 2. Практико-орієнтовані складові інклюзивного навчання		
3	**Тема 3.** Індивідуальний навчальний план	2
4	**Тема 4.** Робота з батьками з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання	2
Кредит 3. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання		
5	**Тема 5.** Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі	2
6	**Тема 6.** Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	2
Кредит 4. Загальні принципи забезпечення корекційно-розвивального процесів		
7	**Тема 7.** Адаптації та модифікації в освітньому процесі закладу з інклюзивною моделлю навчання	2
8	**Тема 8. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів**	2
Кредит 5. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі школи з дітьми за окремими нозологіями		

9	**Тема 9.** Взаємозв'язок відхилень у функціонуванні психічних процесів та особистісному розвитку дитини	2
10.	**Тема 10.** Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі з дітьми за окремими нозологіями	2
Кредит 6. Практичні засади реалізації моделі інклюзивного навчання в умовах нової української школи		
11	**Тема 11.** Інклюзія як механізм реалізації концептуальних засад нової української школи	6
Кредит 7. Стратегії імлемантації інклюзивного досвіду навчання в країнах Європейського Союзу		
12.	**Тема 12.** Зарубіжний досвід імплементації стратегії інклюзивного навчання	6
	Разом:	**32**

Скорочена форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Методологічні, теоретичні та законадавчо- нормативні засади інклюзивної освіти		
1	**Тема 1.** Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи	2
2	**Тема 2.** Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти	2
Кредит 2. Практико-орієнтовані складові інклюзивного навчання		
3	**Тема 3.** Індивідуальний навчальний план	2
4	**Тема 4.** Робота з батьками з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання	
Кредит 3. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання		
5	**Тема 5.** Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі	
6	**Тема 6.** Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	2
Кредит 4. Загальні принципи забезпечення корекційно-розвивального процесів		
7	**Тема 7.** Адаптації та модифікації в освітньому процесі закладу з інклюзивною моделлю навчання	
8	**Тема 8.** Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів	2
Кредит 5. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі школи з дітьми за окремими нозологіями		
9	**Тема 9.** Взаємозв'язок відхилень у функціонуванні психічних процесів та особистісному розвитку дитини	
10	**Тема 10.** Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі з дітьми за окремими нозологіями	2
Кредит 6. Практичні засади реалізації моделі інклюзивного навчання в умовах нової української школи		
11	**Тема 11.** Інклюзія як механізм реалізації концептуальних засад нової української школи	2
	Разом:	**14**

6. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

Кредит 1. Методологічні, теоретичні та законадавчо- нормативні засади інклюзивної освіти		
1.	Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи	11
2.	Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти	11
Кредит 2. Практико-орієнтовані складові інклюзивного навчання		
3.	Тема 3. Індивідуальний навчальний план	11
4.	Тема 4. Робота з батьками з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання	11
Кредит 3. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання		
5.	Тема 5. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі	11
6.	Тема 6. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	11
Кредит 4. Загальні принципи забезпечення корекційно-розвивального процесів		
7.	Тема 7. Адаптації та модифікації в освітньому процесі закладу з інклюзивною моделлю навчання	11
8.	Тема 8. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів	11
Кредит 5. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі школи з дітьми за окремими нозологіями		
9.	Тема 9. Взаємозв'язок відхилень у функціонуванні психічних процесів та особистісному розвитку дитини	11
10.	Тема 10. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі з дітьми за окремими нозологіями	11
Кредит 6. Практичні засади реалізації моделі інклюзивного навчання в умовах нової української школи		
11.	Тема 11. Інклюзія як механізм реалізації концептуальних засад нової української школи	18
Кредит 7. Стратегії імлемантації інклюзивного досвіду навчання в країнах Європейського Союзу		
12.	Тема 12. Зарубіжний досвід імплементації стратегії інклюзивного навчання	18
	Разом:	**146**

Скорочена форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Методологічні, теоретичні та законадавчо- нормативні засади інклюзивної освіти		
1.	**Тема 1.** Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи	11
2.	**Тема 2.** Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти	13
Кредит 2. Практико-орієнтовані складові інклюзивного навчання		
3.	**Тема 3.** Індивідуальний навчальний план	13
4.	**Тема 4.** Робота з батьками з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання	13
Кредит 3. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання		
5.	**Тема 5.** Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі	13
6.	**Тема 6.** Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	13
Кредит 4. Загальні принципи забезпечення корекційно-розвивального процесів		

7.	**Тема 7.** Адаптації та модифікації в освітньому процесі закладу з інклюзивною моделлю навчання	13
8.	**Тема 8.** Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів	13
Кредит 5. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі школи з дітьми за окремими нозологіями		
9.	**Тема 9.** Взаємозв'язок відхилень у функціонуванні психічних процесів та особистісному розвитку дитини	15
10.	**Тема 10.** Особливості корекційно-реабілітаційної роботи в інклюзивному середовищі з дітьми за окремими нозологіями	13
Кредит 6. Практичні засади реалізації моделі інклюзивного навчання в умовах нової української школи		
11.	**Тема 11.** Інклюзія як механізм реалізації концептуальних засад нової української школи	26
	Разом:	**156**

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :
I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ДФН);
II **–** підготовка доповіді з висвітленням проблем (для студентів ДФН) за темами:

1. Комунікація з іншими фахівцями та командний підхід до навчання дітей з особливими освітніми потребами.
2. Особистісно-орієнтована модель навчання – сучасна освітня технологія.
3. Дитиноцентризм й принципи традиційної педагогіки.
4. Порівняння традиційної моделі навчання з особистісно-орієнтованою моделлю. Роль вчителя в технології особистісно-орієнтованого навчання.
5. Інноваційні технології, їх роль в інклюзивному навчанні.
6. Формування дитячого колективу і створення атмосфери сприйняття відмінностей. Моделювання належних способів взаємодії з усіма дітьми.
7. Методики для розвитку позитивних стосунків між ровесниками у дитячому садку та поза його межами.
8. Роль педагога у впровадженні інклюзивної освіти та засоби досягнення тривалих результатів.
9. Педагоги як провідники змін в освітній системі.
10. Рефлексія як засіб особистісного розвитку та вдосконалення навчально-виховного процесу у системі інклюзивної освіти.

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й

підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, іспит) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу кредитів.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно коли він відмінно володіє матеріалом

Студенту виставляється дуже добре коли він відмінно володіє матеріалом але не може відповісти на питання за відповідною темою

Студенту виставляється добре коли він відмінно володіє матеріалом але не може відповісти на питання за відповідною темою та пояснити значення використаних термінів

Студенту виставляється достатньо коли студент розкриває тему наполовину

Студенту виставляється задовільно коли студент погано орієнтується у відповідній темі

Оцінка *за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи* виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 350 до 700 балів (за 7 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний **розподіл балів, які отримують студенти** за 7 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота												КР	Накопичувальні бали/сума
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	20	700 /100*
50	5 0	50	50	50	50	50	5 0	50	50	100	100		

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є:

Самостійні роботи, виконання тестових завдань, контрольні роботи, відео-презентація, реферативна робота.

10. Методи навчання

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

За джерелом інформації: • Мультимедійні лекції із застосуванням компютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, практикуми. • Наочні: відеоінформація. • Практичні: вправи.

За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів; виконання індивідуальних навчальних проектів.

ІІ. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

11. Рекомендована література

Базова

1. Данілявічутє Є.А. Закономірності виникнення, сутність та місце інклюзії у єдиній системі освіти в Україні // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (65). – 2013. – С. 2-8.

2. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Королюк / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

3. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] /[Тім Лорман, Джоан Депплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.

4. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

5. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

6. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – К.: «АТОПОЛ», 2010. – 96 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

7. Колупаєва А.А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: [навч.- метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілявічутє, С.В. Литовченко. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

8. Лорман Т. Сім стовпів інклюзивної освіти. Як перейти від запитання «Чому?» до запитання «Як?» // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №3 (57). – 2010. – С. 3-11.

9. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / Дитина. Програма навчання і 48 виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 94-99, 162-165, 239- 243, 399-406.

10.Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / О.В. Мартинчук, В.М. Вертугіна // Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт. кол. Е.В. Бєлкіна, Н.І. Богданець-Білоскаленко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко та [ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 291-307.

11.Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

12.Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: [навч.-метод. посіб. у 9 книгах] / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К., ТОВ ВПЦ «Літопис-ХХ», 2010. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

13.Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностямим, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностми: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.

14.Сак Т. Контроль та оцінювання соціальної компетентності учнів з особливостями психофізичного розвитку в інклюзивному класі // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №4 (58). – 2010. – С. 8-11.

Допоміжна

1. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство:[навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.

2. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. – Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. – 1983.– 369 с.

3. Даніелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. // Е. Деніелс, К.Стаффорд – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.

4. Данілявічутє Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілявічутє, С.В. Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

5. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 2. – С. 252-258.

6. Закон України «Про охорону дитинства» // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 30. – С. 142-150.

7. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» // Відомості Верховної Ради. – 2006. – № 2-3. – С. 36-42.

8. Малофеев Н.Н. Современный этап в развитии системы образования в России: результаты исследования как основа для построения программы развития // Дефектология. – 1997. – № 6. – С. 3-14.

9. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 288 с.

10.Мартинчук О.В. Формування толерантності як складової професійно-педагогічної підготовки студентів до роботи в інклюзивних закладах освіти // Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (28-29 березня) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін.; за заг. ред. В.О. Огнев'юка [редкол.: В.О. Огнев'юк, В.П. Андрущенко, 50 Л.Л. Хоружа, О.М. Олексюк, О.В. Уваркіна, Н.М. Віннікова]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 914-919.

11.Моклович Ю.Я. Інклюзивна форма освіти: досвід коллективу загальноосвітнього навчального закладу // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (65). – 2013. – С. 40-44.

12.Положення про центральну та республіканську (Автономна республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації / Наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 07.07.2004. – № 569/38 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Національної академії педагогічних наук України від 23.06.2011 N 623/61) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-dopolozhennja-pro-centralnu-ta-respublik-doc80612.html – Назва з екрану.

13.Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу / Наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я від від 27.03.2006. – № 240/ 165. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=6265 – Назва з екрану.

14.Сак Т.В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: [навч. курс та наук.-метод. посіб.]. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 168 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

15.Сак Т.В. Технологія зворотного зв'язку в інклюзивному навчанні // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №4 (64). – 2012. – С. 2-5.

16.Синьов В., Шевцов А. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні // Дефектологія. – № 2. – 2004. – С. 6-11.

17.Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 400 с.

18.Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с. 51

19.Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – 312 с.

20.Таранченко О.М. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / О.М. Таранченко, Ю.М. Найда / За заг. ред.. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 124 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

21.Таранченко О.М. Діти з порушеннями слуху в інклюзивному закладі // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №4 (58). – 2010. – С. 3-8.

22.Таранченко О.М. Тенденції сучасної освіти: роль педагога у створенні ефективної інклюзивної школи // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (59). – 2011. – С. 18-24.

23.Як зробити школу інклюзивною. Досвід проектної діяльності: [метод. посіб.] / Канадсько- український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» / Уклад. С. Єфімова. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2012». – 152 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Василенко О.М. Соціально-педагогічна робота з учнями з особливими потребами в загальноосвітній школі інклюзивної орієнтації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vmurol.com.ua/upload/publikatsii /Problemi_studentiv_z_invalidnistyu/pdf/Vasilenko_Soc_ped_robota.pdf (дата звернення: 06.08.2013). – Назва з екрану.

2. Довідник видань проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»: мат-ли Міжнародної конференції «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні: знання, практика та політика» (11-12 лютого 2014 р., Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvitportal.lviv.ua/portal/doc/ Довідник_видань_проекту.pdf – Назва з екрану.

3. Зміни до Положення про центральну та республіканську (Автономна республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації / Наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 07.07.2012. – № 569/38 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Національної академії педагогічних наук України від 23.06.2015 N 623/61) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://document.ua/provnesennja-zmin-do-polozhennja-pro-centralnu-ta-respublik-doc80612.html.

4. Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// www.education-inclusive.com – Назва з екрану.

5. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.twirpx.com/file/448149/ – Назва з екрану.